

'Als wij erin geloven, dan voeren we het gewoon door'

is ontstaan op de werkvloer, namelijk in de keukens van organisaties zoals de Sint Maartenskliniek, Radboudumc en Kliniken Kreis Kleve. Mede op basis van ervaringen in deze organisaties heeft Diverzio het programma Duurzaam en gezond aan tafel ontwikkeld. Dit programma is nu door ruim honderd zorgorganisaties, zowel in cure als care, gevolgd. Uit de resultaten blijkt dat duurzamere voeding niet duurder hoeft te zijn. Volgens directeur Nouws Keij van Diverzio is met het programma vijf miljoen euro bespaard. Binnen het half jaar zit volgens hem het merendeel van de deelnemers onder de twintig procent voedselverspilling. "Ook de tevredenheid over het eten stijgt. Deze gaat bij bijna alle deelnemers naar een acht of hoger." Nouws Keij legt uit dat het programma helpt een andere visie op zorgvoeding in de praktijk te brengen: "We prikkelen organisaties om te objectiveren hoe ze presteren wat betreft voedselverspilling en tevredenheid over het eten. Gebaseerd op wat bij anderen werkt, stimuleren we ze om daarna in actie te komen." Succes is niet verzekerd. Duurzamere voeding vraagt vaak om een andere manier van werken. Daarvoor heb je volgens Nouws Keij zowel de bestuurders als de mensen op de werkvloer nodig. Ook buiten de organisatie komt het aan op samenwerking, mogelijk zelfs op nieuwe vormen daarvan. Wie wil overschakelen op streekproducten, bijvoorbeeld, zal afspraken moeten maken met andere toeleveranciers. Een verdienste van Diverzio is dat het de partijen in de keten koppelt.

Passieve operatiekamer

Met de toenemende druk en alle inspirerende voorbeelden, moeten bestuurders bijna wel om gaan. Duurzaamheidsmanager Simke de Jong van Alrijne Zorggroep in Leiderdorp waarschuwt echter dat duurzaam beleid 'geen moetje' moet zijn. "Het heeft alleen kans van slagen als het in de hele organisatie wordt gedragen en onderdeel van de organisatiefilosofie is." Dat geldt zeker voor Alrijne, waar De Jong nu al zestien jaar aan duurzaamheid werkt. Deze organisatie probeert zo duurzaam mogelijk te bouwen, dringt afval terug en bestrijdt voedsel-

verspilling. Volgens De Jong komen de ideeën voor verduurzaming vooral uit werkgroepen met medewerkers. "Die kijken voortdurend of het beter kan." Een mooi voorbeeld is volgens hem het spoelen van bedpannen. "Dat was erg vervuילend vanwege de chemicaliën die we gebruikten. Een van onze verpleegkundigen stelde voor te gaan werken met gerecycled karton dat na gebruik in een vermaler gaat." Volgens De Jong is het niet nodig om bestuurders hiervoor om toestemming te vragen. "Als wij erin geloven, dan voeren we het gewoon door. Bestuurders zijn er om een werkomgeving te creëren waarin medewerkers duurzame initiatieven nemen." Het voorbeeld van Alrijne laat zien dat je duurzaam beleid moet overlaten aan mensen die het leuk of zinvol vinden. Zelf doet De Jong niets liever dan uitzoeken hoe dingen beter kunnen en die kennis vervolgens aan anderen overdragen, niet alleen binnen maar ook buiten de organisatie. Zo heeft de duurzaamheidsmanager een Tanzaniaans ziekenhuis geholpen met het ontwikkelen van een waterzuiveringsinstallatie. Ook heeft hij een 'passieve operatiekamer' ontwikkeld, die zonder elektriciteit hygiënisch kan werken. Hiervoor is ook in buurland Malawi belangstelling getoond.

Patiënten

Bestuurders die duurzaam beleid willen aanjagen, moeten hun medewerkers dus de ruimte geven. De kunst daarbij is om zorgprofessionals aan de slag te zetten met het beter maken van hun dagelijkse werk. Daar is duurzaamheid dan een onderdeel van (zie kader Duurzame dienstkleding). Op dezelfde manier kunnen bestuurders patiënten of cliënten inzetten. Ook zij kunnen duurzaamheid aanjagen, bijvoorbeeld door te fungeren als een geweten. Van Beek kent een bestuurder van een instelling voor mensen met een verstandelijke handicap waar een bewoner de belangrijkste duurzaamheidsadviseur is. "Die houdt hem elke week precies op de hoogte van waar de lampen zijn blijven branden. En hij spreekt ook het personeel hierop aan... Enig toch?"

Duurzame dienstkleding

De productie van kleding brengt veel schade aan het milieu toe en er kan zelfs bloed aan 'kleven'. Raar om dat te dragen als je arts of verpleegkundige bent. In het Radboudumc kan het schuldgevoel wat minder zijn. Daar dragen ze nu ruim een jaar duurzame dienstkleding. Bij de ontwikkeling is aan medewerkers en patiënten gevraagd waaraan goede kleding moet voldoen. Zij hebben gelet op draagcomfort, uiterlijk én duurzaamheid. Ze kozen voor kleding gemaakt van Tencel, een stof die minder impact op het milieu heeft dan katoen; bij de productie wordt 97 procent minder water en 46 procent minder energie verbruikt. Zodra de kleding niet meer draagbaar is, wordt het vervezeld en gebruikt als grondstof voor nieuwe producten. Zo zijn er stoelen van gemaakt, die in het ziekenhuis in gebruik zijn.